

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDIC SATÍRIC
HUMORÍSTIC, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya.
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

LA NOTA DE LA SENMANA

Per pendre *las ayguas*
van marxar d' aquí,

y ara allà hont se troban,
jala, vinga vi!

ADVERTENCIA IMPORTANT

Al emprendre la campanya de *moralitat periodística*, contra 'l Diluvi, hereu de *La Salvadora*, no buscavam beneficis. Y á pesar de tot els hem obtingut de relativa importancia. Per satisfer l' avidés del públich, hem hagut de introduhir en la tirada dels cinch números de l' ESQUELLA que explicavan la famosa historia un considerable augment.

En conciencia no podém ingressar en caixa unas ganancias que 'ns repugnan, per quant considerém que las ha motivadas l' escándol de *La Salvadora*. Y en la impossibilitat de guardarlas, perque no las volém, hem resolt tornarlas al públich de qui las hem rebudas, en la següent forma:

Aném á fer una tirada de **30,000** exemplars de una fulla que compregui 'ls cinch articles sobre *La Salvadora*, publicats en nostre senmanari y traduhits al castellá. Dita fulla será repartida gratuïtament **passat demá diumenje**, per Barcelona, per las principals poblacions de Catalunya y pèl resto de Espanya, y entregada á tothom que vinga á recullirla en aquesta administració.

No hem atinat en una forma mes oportuna de saldar aquest negoci.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

CARTAS D' ISTIU

DESDE ORMÁIZTEGUI

Vajan á San Sebastián los que á plé ayre del camp se costipan, los que 's llevan tart, los qu' esperant l' hora d' esmorzar surten á passejar la mandra per l' acera del *boulevard*, fent alto davant dels aparadors de las botigas qu' están cansats de veure.

La capital de Guipúzcoa durant la temporada d' istiu *madrilenyeja*. Milers de vehins de la Vila y Cort, los que poden en *tren express* y 'ls que, no poden tant en *tren botijo*, fujen, com del infern, de las abrusadoras planuras castellanias, plantantse després de algunas horas de fatigós viatge, á las platjas del Cantábrich. Quan han atravessat la provincia de Burgos, y 'ls extensos plans alavesos, s' internan per entra las montanyas sempre verdas y frondosas de un petit trosset de la Navarra y de la provincia de Guipúzcoa, que atravessen casi tota.

—Hermoso campo!...—diuhen mirant per la finestreta del wagó.

Y ab tot y ser tan hermós raras vegadas se 'ls acut l' idea de aturarse uns quants dias en alguns dels poblets pintorescos y regalats: en alguna de las infinitas valls riatlleras, que la locomotora saluda ab sos asmátichs esbufechs ó ab lo potent xiulet ab que indica sas freqüents paradas.

Pels viatjers de la Vila y Cort te mes atractiu la ciutat que 'l camp. A San Sebastián trobarán ben montats *hotels*, fondas de *medio pelo* y casas de dispesa en gran cantitat, sen tant la vida com l' hospedatje bastant carets, sobre tot en las dos sen-

manas de las festas; pero alli trobarán també gran número de amichs, de coneguts y de relacions: la mateixa goma que 's passeja per la *Carrera de San Gerónimo* disfressada d' istiu, es á dir ab barretet de palla ó boina, l' americana oberta, y sense armilla, la camisa sense planxar, cenyit lo cos ab un cinturón-faixa, y 'ls pantalons arremangats.

A San Sebastián anirán á la Conxa, al passeig de la Zurriola, á la Avinguda de la Llibertat, al café, al gran Cassino, ahont la ruleta funciona sense que ningú tingui res que dirhi, al Frontón, á la Plassa de Toros, quan hi ha corrida... en cambi raras vegadas se 'ls acudirá pujar á las vehinas alturas de Urgull ó de Jaizquibel, perque aixó de pujar montanyas, encare que sigui per bons camins, *viené siempre muy cuesta arriba*. Es millor guardar lo delit per ballar al vespre un *Cotillón* al Cassino ó per terminar la jornada repatallat en una cadira de ferro del boulevard, sentint los acorts de la banda municipal.

Aquesta vida displicent, plena de ngonya es la que té mes devots, durant la temporada d' istiu.

Mes jo opino que no es estiuhejar aixó de deixar una ciutat per un' altra, per mes que aquesta siga tan hermosa, tan pulida, tan coqueta, tan atractiva com la Capital de Guipúzcoa.

Jo prefereixo 'l camp.

* * *

L' amich Sebastiá Simó, redactor de *La Publicidad*, tres ó quatre anys enrera vá visitar per primera vegada l' establiment balneari de Ormaiztegui, y vá sortirne encantat.

Poch després del seu retorn á Barcelona me 'n parlá ab verdader entusiasme, y tals ponderacions me 'n feu, que 'm vingueren ganas de visitar-lo. Lo present es lo segon any que hi vinch y espero que no será l' últim.

Ormaiztegui es un petit poblet en una vall pintoresca, que atravessa la línia férrea de Madrid á Irun, per medi de un alt viaducte de trescents metros de llargaria. Al peu mateix de aqueixa admirable construcció d' enginieria, casi tocant á una de las pilas s' aixeca l' establiment. Es un edifici sense pretensions; pero molt net y confortable. La seva taula exquisida y abundant, te fama en tota la provincia. ¿Volen saber lo que 's menja? Al matí desdejuni compost de xocolate ab lo seu vas de llet ó café ab llet y pa ab mantega ó be una truyta ó be un tall de badella á la graella á elecció. A dinar dos sopas, á elecció també, y 'l classich *putchero guipuzcoá*, compost de monjetas y cansalada, cigrons, badella y gallina ab salsa de tomátech apart. A continuació un fregit, magníficament fet. Seguidament un servey de peix fresquíssim: algunas vegadas passen salmón, y quan no es salmón, es llus ó nero. Darrera del peix un plat de carn qu' es aquí tendre y sabrosa y no com la que 's menja á Barcelona, y darrera de la carn, pollastre rostit sempre al punt. Las postres se inauguran ab un exquisit plat dols de reposteria y 's completan ab formatje, pastas y fruyta. Los dijous y diumenjes donan de mes á mes un plat de pernil dols ab ous filats y un gelat.

A mitja tarde, sona la campana y serveixen xocolate ó bé fruyta en almibar á elecció. Y al vespre sopar compost de sopa ó caldo, verdura, ous per beure, un plat de peix, un altre de carn y postres variats.

Tot aixó, y una cambra cómoda, neta, ab trespol de fusta encerada y llustrosa com un mirall: es á dir lo servey complert de taula y llet, no costa mes que ¡sis pessetas y mitja cada día!

¿Veritat que sembla inverossimil?

Aixó sols pot passar en aquest país privilegiat. Importa saber que á favor de la autonomia administrativa, aquí no son conegudas ni la contribució territorial, ni la industrial. Propietaria es del establiment la mateixa familia Zanguitu que l' explota, y sols aixís y al veure que s contentan ab una módica ganancia, s' explica lo que al primer cop d' ull sembla una inverossimilitut. Son además personas atentas, amables, que 's desviuhen pera complaure als seus hostes. Si algú de aquests sofreix alguna indisposició (personalment ne tinch un exemple) está aquí tan ben cuidat com á casa seva. Si un s' allunya un, dos ó mes dias, per emprendre una excursió, es tanta la seva conciencia, que rebaixan aquells dias del compte, sense necessitat de advertirlos. Ab una gent aixís fins hasta dona gust pagar lo compte. Y un se 'n vá de aquí ab desitj de tornarhi. Lo refrán s' ha de modificar:—Roda 'l mon y torna á Ormaíztegui.

Tenint lo refugi de aquest establiment modelo, la grata companyia de una concurrencia franca y ben despresa de las molestias de l' etiqueta, en la qual hi predominan los elements vascongats y navarros y gozant de una naturalesa sempre riatllera, y tan frondosa que 'ls boscos entapissats de

falgueras y sombrejats de nogueras, castanyas y roures tocan á las parets del establiment y del petit poble de sis cents vehins, escalant fins á las cimas de las arrodonidas montanyas; ab cómodas carreteras, mes que carreteras passeigs, que crusan en totas direccions la provincia, y ab un apeadero en la linea férrea, que permet dirigirse á tot arreu, qualsevol per passar bé l' istiu s' entafori en una ciutat, per mes que aquesta siga San Sebastián.

A Catalunya, ab tot y ser la terra de l' esperit d' empresa, no tenim idea encare de tanta comoditat unida á tanta baratura.

Aquí poden ferse agradabilíssimas excursions en cómodas cestas ó paneras tiradas per dos caballs y ab quatre assientos. Llogadas per dias no costan mes que sis duros, que repartits entre las quatre personas, surten á trenta ralets per barba. De manera que per trenta rals y altres tants que ve á costar la manutenció en las fondas y establiments del tránsit, y las propinas poden seguir tot Guipúzcoa, perque las carreteras arriban per tot, van als pobles alts y als baixos; als més grans y als més petits. Y jo 'ls asseguro que no trobaran un altre país mes hermós, mes rich en panoramas y perspectivas, mes pintorech en tot. Viajar aixís equival á passejarse á través de un parch natural,

UN CACIQUE MUSICAL

BANDA MUNICIPAL
COPLA RODOREDA
 SE LLOGA
 PER LOS BALLS
 DE FESTAS MAJORS.
 PROFESSONS
 FUNCIONS D' IGLESIA &c.
 NO NECESITA PERMÍS
 DE L' ARCALDE

—¿No es Barcelona qui 't paga?
 —Sí, pero tant se m' en dona:

ies tan bonich tocá á fora
 y cobrar de Barcelona.

LA VIGILANCIA AL

Avuy ioban russinyols

y la espasa de 'n Roger

adornat ab tots los elements rústichs imaginables. Típicas casetas, molíns, ermitas é iglesias qu' están esperant qui las dibuixi; llogarets que semblan decoracions de teatro; praderas frescas y ombrejadas, ahont sempre s' hi veu la nota del manso bou esbrotant l' herba y ventantse ab la qua: ara una salzareda ombrívola, ara una cresta de rocas cubertas de molsa y contrastant ab la verdor de la vegetació.

A cada pas pagesos y pagesas llaurant la terra (hasta ellas llauran si es precís) y atiant á la peresosa parella al crit de *Aida* que no sembla sino que 'l mestre Verdi hagués vingut aquí á buscar lo títul de una de sas óperas més famosas. Los que no llauran sembran naps per l' hivern, y al moure 'l brás dret per escampar la llevar no sembla sino que llensin benediccions sobre la terra que 'ls sustenta. La dona ab la panera al cap, ó ab la *herrada*, en direcció á la font, es també un figura que 's troba á cada punt, bonicas notas que animan lo paissatge. La dona aquí es valenta, forta, dura pel treball: no desdiu may, compartint ab l' home las fatigas, las alegrías y las penas.

¿Voléu disfrutar de debó? Anéu á veure aquells caseros (pagesos) en las sévas casas; entauléu ab ells una conversa, y no podréu menos de sorpendreus al notar qu' ells y la naturalesa que 'ls rodeja s' harmonisan tan perfectament, que mes no poden. Aixís com á Catalunya tot es aspre y tant recargolat y ple de grops que fins els arbres sembla que reneguin, aquí tot es dols, suau, arrodonit, no hi ha barranchs, ni timbas, y la vegetació es frondosa. Aixís també l' habitant. La séva característica es certa dolsa formalitat qu' encanta, una cortesía innata, una igualtat de temperament inalterable. Dos anys fa que vinch á 'n aquest país y no hi vist encare dos homes disputantse y dientse una paraula més enllá de l' altra. Es hospitalari ab lo foraster. Se complau en saludarlo

quan lo troba per un camí, y ab omplirli 'l vas si s' escau á trobarlo en una font. Si anéu á casa séva y li demanéu un vás de llet, vos lo servirá y no 'us demanará res. Si li donéu deu céntims vos dirá:—Señor, es demasiado.

Son sobris, y á pesar de la séva pobresa, sempre tenen á casa séva algún regalo. Jo estich assombrat dels recursos de menjá y beure que he trobat en casas aisladas, situadas lluny de poblat, com també estich encantat de la fortaleza del tipo guipuzcoá.

L' altre dia en una llarga excursió que vaig fer á la montanya de Aitzgorri, la mes alta de Guipúzcoa (1,600 metros sobre 'l mar); al atravesar l' alta vall de Urbia, ahont durant l' istiu se xalan grans remats d' ovellas, vaig visitar un conjunt de barracas de pastors, que no s' alsan de terra mes de dos metros en la part mes elevada ó sigui en l' esquena de las dos pendants. Vaig veure entre altres á un vell rabassut y fort, me creya que tindria de 65 á 70 anys, y resultá tenirne 93. Y encare corria, lleuger com un rabadá darrera de las ovellas. ¡Home admirable, quína enveja vas ferme!

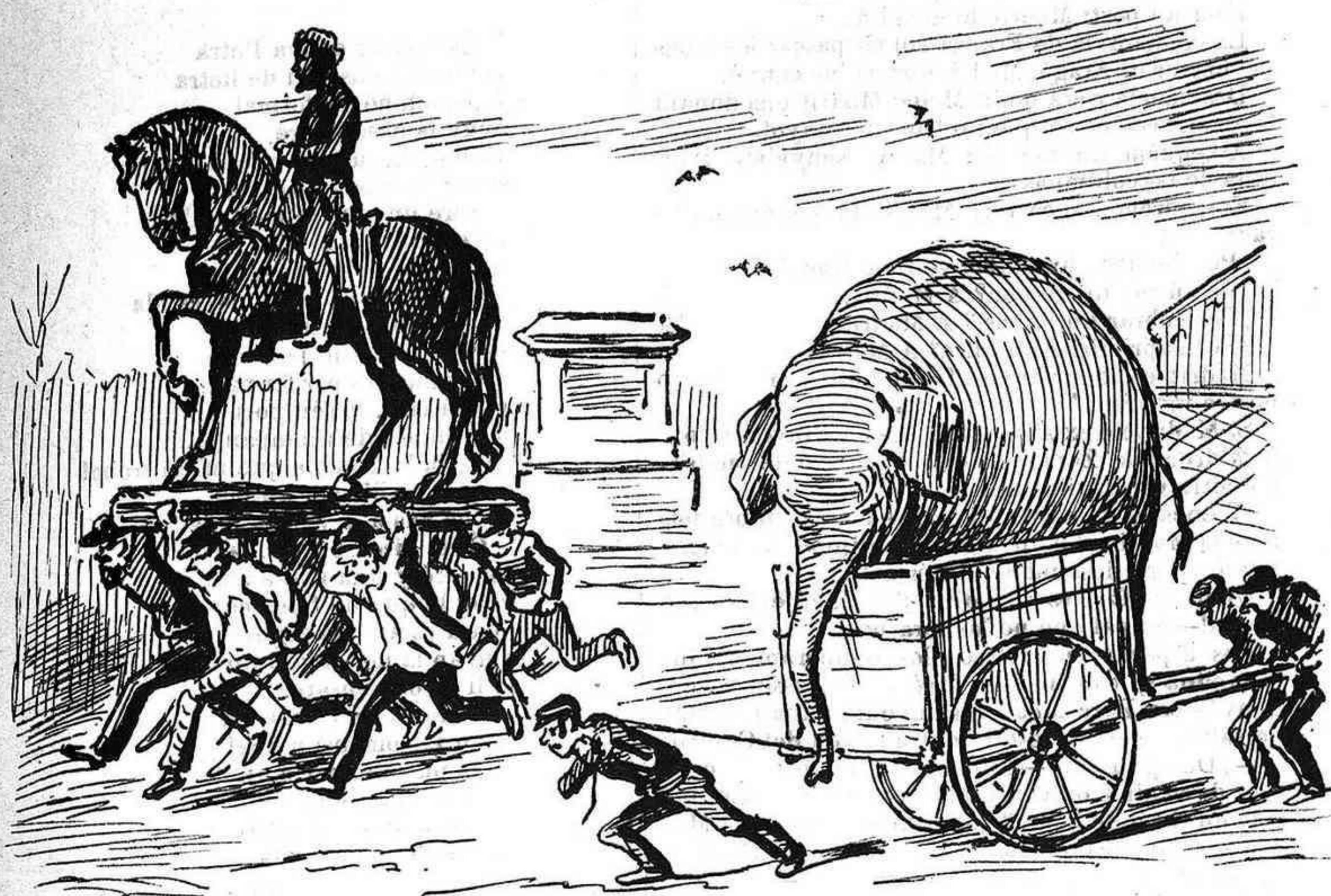
P. DEL O.

RETALLS

Me dihen qu' es ficticia ta hermosura;
que 't pintas molt ¿y qué?
Sent cego adorador de la pintura
¿perqué no haig de adorarte á tú també?

Veure al carrer un noy somrient y alegre
é inclinarse á besarlo un home vell,
es veure com s' inclina un antich roure
á besá hermosa flor qu' está naixent.

PARC DE BARCELONA

demà robarán en Prim

y l' elefant si convé

Diu tothom qu' es molt freda la Palmira
 i sento una escalfor quan ella 'm mira!

J. PUIG CASANYAS.

LA VEU DEL CENTRO

Madrid acaba de determinar que Barcelona no menji tocino fresch.

A nosaltres ens semblava que la cansalada rancia y 'l llart passat no eran bons per la persona, y en aquesta creencia l' Ajuntament havia resolt que 'l matadero de porchs estés obert tot l' any.

Lo municipi deya:—Que 's mati porch cada dia: aixis los aficionats á la vianda fresca podran satisfé 'l seu gust, y 'ls partidaris del porch estantís tindran lo dret de seguir consumint las reconadas de las cansaladerias.

Pero Madrid, duenyo y tutor d' Espanya, ha considerat que no anavam bé, y portat pèl entranyable carinyo que 'ns professa, 'ns ha desbaratat los nostres plans.

—No, senyors barcelonins—ens ha dit,—lo que us proposéu no pot ser. Vosaltres sou una colla de criaturas, que no sabeu una paraula d' higiene y per xó imaginéu aquests absurdos. Afortunadament, á Madrid li sobra 'l talent que á vosaltres us falta, y 's cuyda de posar las cosas en son lloch. No volém que menjéu porch fresch: l' heu de menjar passat, com mes passat millor. Y si hi ha algú que protesta y 's nega á consumir semblant vianda, ja sab lo que li toca: no 'n compra y llestos.—

No faltan malas llenguas que diuen que si Madrid ha parlat d' aquesta manera es porque 'ls

cansaladers han fet aixó y alló y lo de més enllá. No 'n creguin una paraula: Madrid vol fernes tancar lo matadero de porchs porque 'ns estima y porque sab perfectament que sense 'ls seus paternals consells aquí no faríam res mes que desgracias.

Ben clar 'ns ho diu la sabia experiencia. ¿Qué seria de Barcelona si poguessim obrar en tot sense inconvenients ni trabas? ¿Ahont aniriam á parar sense la vigilancia protectora de Madrid?

D' allí 'ns han d' ensenyar y explicar tot: d' allí 'ns han d' enviar ordres é instruccions fins per las cosas més senzillas.

¿Volém fer un nou cementiri? Madrid ens' d'íu ahont l' hem de construhir, com s' han de fé 'ls nixos, cuántas portas hi ha d' haver y quins requisits s' han d' exigir als morts que hi vulguin viure.

¿Tractém de portar á la ciutat un nou caudal d' ayguas? Lo Centro alsa la veu y 'ns explica si l' aygua es bona ó dolenta, per ahont hem de ferla passar, quin gruix han de tenir las canyerias y de quina forma han de ser las aixetas de las fonts.

¿Determiném urbanisar una part del Ensanche? Madrid corra á pegarhi vistasso, y dictamina ab tota imparcialitat lo modo y manera de realisar aquesta urbanisació, l' amplada que han de tenir las aceras y la classe d' arbres que convé plantarhi.

¿Desitjém construhir la plassa de Catalunya? Lo Centro 'ns demana 'ls planos, y després d' examinarlos durant un parell d' anys, modifica las lineas, cambia 'ls contorns, fixa las indemniscions als propietaris y diu si 'l surtidor del mitj ha de tenir quatre xorros ó vuyt y si 'ls peixos que hi nedarán han de ser vermells ó d' un color més sufert.

Sense Madrit—any ha que n' estém convenuts
—Barcelona no pot moure peu ni cama.

Fem un port: Madrit lo dirigirà.

La companyia de Fransa vol fer passar los trens
pél carrer d' Aragó: Madrit dirà si 'ns convé.

Desviém la riera de 'n Malla: Madrit ens donará
las instruccions perque no fem un bunyol.

Aixequém un mercat: Madrit senyalará l' al-
sada de las columnas.

Empedrém un carrer: Madrit hi pegará culle-
rada.

¿Per derribar un edifici vell? A Madrit.

¿Per ferne un de nou? A Madrit.

¿Per cobrar un impost? A Madrit.

¿Per suprimirne un altre? A Madrit.

Madrit es lo nostre guía, la nostra ninyera, lo
nostre mestre....

Si Madrit no existís, seria necessari inventarlo...
ó völdrens de Zaragoza ó de Burgos ó de qualse-
vol altra capital ilustrada...

¡Y encara 's queixan de que en l' assumpto dels
porchs Madrit s' hagi dignat continuar desempe-
nyant sa gloriosa missió històrica!

Quan lo Centro 'ns diu: ¡No menjéu tocino
fresch!—senyal que no 'ns fóra bo.

Los esperits meticulosos, los temperaments in-
disciplinats, troban que aixó es depressiu y ver-
gonyós per Barcelona, y s' inventan una infinitat
de rahons per protestar contra la veu del Centro.

—¿De quin sant—diuhen—los de fóra de casa
han de venir á ordenarnos lo qu' hem de menjar
y lo qu' hem de beure? ¿per quins cinch sous Ma-
drit s' ha de ficar en las nostras interioritats? ¿Qué
'ns me clém en res de lo séu nosaltres?—

Tot aixó son bravatas y surtidas de peu de
banch: si desde temps inmemorial hem reconegut
la nostra insuficiencia; si tota la vida hem acceptat
la tutela de Madrit y hem acatat las sévas ordres
referents á qualsevol petitesa ¿per qué ara per
una porqueria—es dir, per una qüestió de porchs
—hem de fer l' home, cridant, alborotant y trac-
tan d' ensenyar unas unglas que may hem tingut?

Després, que ab aixó Madrit no fá mes que fer-
nos un favor. ¿Que 's pensan qu' es poch bonich y
descansat aixó de no tenirse d' amohinar ni rom-
pres lo cap per res?—

Barcelona pot ben dirho:

—Soch la ciutat més fells del món. Quan me 'n
vaig al llit, puch adormirme ab tota tranquil-
tat, segura de que Madrit vetlla per mí y 's cuyda de
totas las mévas cosas.

Quan Barcelona 's lleva, Madrit li dirigeix una
graciosa rialleta.

—Mira—li diu:—avuy menjarás aixó, beurás
alló altre, deixarás entrar aquests barcos, farás
marxar aquells, aixamplará aquest carrer, espat-
llará aquesta plassa, gastarás tant, economisarás
quant, elegirás diputat á fulano, tindrás per ar-
calde á sutano...

¿Volen una vida més descansada, més dolça, més
encantadora?

Madrit s' encarrega de tot. Ens dicta ordres,
ens fa reglaments, ens envia generals y bisbes, ens
nombra governadors y jefes de policia...

Barcelona no s' ha de basquejar per res: tot li
donan fet.

Unicament s' ha de cuydar d' una cosa.

De pagar.

A. MARCH.

IQUÍN MESTRE!

La filla de donya Petra
vol que li ensenyi de lletra
y jo com home formal
avuy la obsequiaré
y ab molt gust n' hi ensenyaré
sense ferli pagá un ral.

Seré un mestre molt lluhit,
m' estaré tota la nit
si ella vol al costat seu,
y crech que ab poca embestida
quedarà ben instruida,
puig son ingeni ja 's veu.

Comensará per fer pals,
y está clar, lo séu pols fals
jo li hauré de acompanyá.
¡Ay, ja 'm sembla que m' hi trobo!
y que sas llissons aprobo
y que has'ta la vull premiá.

Cada llissó ben donada
un petó y una abraçada
y tot lo que ho fassa bé
podrá estar ella segura
que ab la mateixa finura
jo li recompensaré.

Y si ella 'm creu á mí
quan ja comensi á llegí
ab la meva experta ajuda
allavors li ensenyaré,
(no sé si m surtirá bé)
tota la lletra menuda.

EMILIO SUNYÉ.

¡ME CASO!

Y con tan plausible motivo vaig enviar la se-
güent circular á cada una de las donas qu' en
temps mes ó menos remot, sostingueren ab mí re-
lacions mes ó menos directas y mes ó menos ho-
nestas:

«D.ª.....»

«Senyora méva: Tinch lo gust de participarli 'l
méu enllás ab la Srta.....»

«Aixó, que es per mí motiu d' alegria, no sé si
ho será per V. de tristesa; pero... no hi ha més:
¡me caso!»

«Lo que li participo per lo séu coneixement y
efectes consegüents.»

«Deu... la fassi bona.»

«Barcelona de de 1894.»

Sols una quarta part de las circulars remesas
han merescut resposta, quals respostas transcrich
á continuació, fent en cada una certas discretas
omissions.

De una enamorada

«Vida de la méva:

Si es veritat que 't casas; si no es aquesta una
de las tévas bromas pes das, y si en fi has oblidat
ab los téus juraments lo méu amor... sols me res-
ta apretar mos llabis per ofegar un singlot de do-
lor, expremere mas parpellas y girar los ulls al cel
demanant á Déu que 't fassi tan fells com jo ho
hauria sigut portant lo téu nom.

Te perdono la téva última infamia: aquest cí-
nich paper que m' has enviat.

¿Valdrán totas las virtuts de ta futura la méva
abnegació?

MARÍA.»

De una romántica cursi

Sr. D.....
 Cerido y nolbidable amor myo: con los hojos
 Baña dosconllanto ele Hido una hinfame carta que
 ere civido y que no pu edo gre Er que tu la a ygas
 escrito, porque tu sabes que te ciero sin que gamás
 te a yga faltado. Poresono cre o que ma bandona-
 rias sola nel mundo.

¡¡Ai!! Si ay algo de ver dad en ditcha carta
 ¡ai demil... y ¡ai de ti! porque entonces ya no ay
 ni quiero que ayga pas para ninguno delos dos.
 Pero si na da ai entonces rai.

Contesta en seguida.

ADios y piensa en laque te hama, te hama y te
 hama.

FILOMENA ACEI TUNA.

Post data:

La tui a mea dado un tropel que noi podido dor-
 mir en toda la noche; por la muerte de Dios con
 testa pronto!

ACEITUNA (1)

D' una despreocupada

«D.....
 ¿De debó?... ¿t casas?»

(1) Aquesta es copia literal.

SORTINT DE COLEGI

Avuy li han donat un premi
 y 's llensa al carrer cantant;
 demá 's girará la truyta
 y anirá á casa plorant.

VORA 'L MAR

Diuhén que 'l mar es bonich,
 pero ¿no es cert, malvinatje,
 que més ho son las sirenas
 que 's passejan per la platja?

¡Bueno!

No 'm sab greu mes que una cosa, no, dugas:
alló....; y que m' hakis guanyat per má.
 ¿T creus, infelis, que jo no haguera fet lo ma-
 teix, quan teniam relacions, si se m' hagués pre-
 sentat un partit més ventatjós que 'l téu?
 ¡Y ab quina tranquilitat t' hauria enviat jo lla-
 vors aquets quatre mots:

Doña Josefa Gener

B. S. M. y
 tiene el gusto de participar á V. su reciente as-
 censo.

Se casa con D. Fulano de Tal.

Pero tú has tingut més sort. Déu te la conservi.

PEPETA. >

De una de rompe y rasga

«Molt Sr. méu: En efecte, la impresió que m'
 ha causat la lectura de la séva missiva, es molt di-
 ferent de la que vosté sentiria segurament al re-
 dactarla; tant que no ha de tardar á experimentar
 los efectos consegilents á n' aquet contrast.

L' home que obra com V. ha obrat, que no bas-
 tantli enganyar miserablement á una pobra cria-
 tura, abusa de la séva inferioritat física y moral
 y d' aquest abús n' alardeja d' un modo infame,
 mereix alguna cosa més eloqüent que 'l despreci.

Estich disposada á usar de tots los medis po-
 sibles per no deixarli punt de repós.

¡Ay, si aquesta *Dolores* troba 'l séu Lázaro!

LOLA. »

De una casada

Amich.....

¿'T casas?....

¡Adios somniat ideal!.... ¡Adios ilusions!.... ¡Adios!

¿'T casas!....

Tot lo que en tú tenia algun atractiu, tot lo que 't feya als méus ulls simpátich, tot acaba de fondres al calor de la téva última resolució.

L' home lliure, 'l calavera capritxós, impossible de dominar, la papallona enjogassada s' ha convertit en un.... ¡casat! doblegantse á una esclavitut tant mes estúpidament merescuda, quant mes voluntaria.

La méva papallona s' ha metamorfosejat al revés ¡s' ha tornat oruga!

Entre tú y 'l méu marit ja no hi trobo la mes petita diferencia. Sí, una n' hi ha: ell sempre m' havia semblat tonto, tú no fins ara.

Temps á venir ne trobarás una molt semblanta á n' aquesta de diferencia entre la méva puresa y la de la téva muller.

ANGELA. »

De una viuda.

«En lo moment de sortir jo del matrimoni, tú hi entras.

¡Ara sí que 't puch ben dir que quan tú hi anavas jo ja 'n venia!

Escolta donchs lo méu consell com un dels més autorisats.

¿Sabs que sempre 't deya tantas cosas bonas del séptim sacrament? Donchs ara 't diré que ho feya perque 'm creya que t' arriparia á convencer en profit méu.

Mes ja que he sapigut la séva resolució li haig de manifestar, sens que m' inspire en los sentiments de la guineu—y aixó ho juro per la salut del méu difunt Paco—que hi ha alguna cosa pitjor que l' anyoransa de la viuda y la soletat del solter, y es la companyia del casat.

VICENTETA. »

De un altra casada

«Desde que he llegit la séva carta hasta ara, han passat tres dias.

En aquest temps he estat demanant continuamente á Déu ab tot lo cor que mogui 'l de sa futura muller á venjar al méu marit.

JUSTA. »

Després de tot aixó ¿què faig?... ¿me caso?

E. MARTÍ GIOL

○
¿TÚ TAMBÉ?

¡Eramos pocos y parió mi abuela!

Veig que seguint la costum qu' entre lo jovent impera, tú també t' has convertit en fabricant de quartetas. Avuy que no hi ha ningú que no fassi de poeta, avuy que l' art immortal de Tirso y Lope de Vega está tant abandonat

que causa llástima y pena, tú també vols dedicar los ratos que d' oci 't quedan, á amohiná al mon en pes ab tas surtidas poéticas.

¿Creus que buscant consonants y enrahonant de ninetas, de idilis, de cabells d' or,

de somrosadas boquetas y somnis extravagants pots guanyá alguna pesseta?

¡Prou vas ben equivocat!

¡Quants que á tú 't deixan enrera han mort pobres y olvidats de fástich... ó de miseria!

Ara, si 't vols fé immortal la cosa té un altre aspecte;

potsé empastifant paper

y passant horas enteras

á las musas invocant

perque 't fassin veni *ideyas*

arribis á teni un nom

(que ja deus tenirlo 'm sembla),

y á ser l' autor mes ben vist

de tots... los de casa teva.

No escriguis més, creume á mí;

avants que fer de poeta

busca un altra ocupació;

feste burot si be 't sembla,

que al menos podrás menjar

lo que dels *xanxullos* queda;

mentres que fent madrigals,

cansons, odas ó poemas,

farás també algún badall

composició bastant seria,

inspirada pel ventrell

quan ningú li dona teca.

Escrivint no 's guanya res

puig has de saber y entendre,

que no hi ha ningú que dongui

un *céntim* per una *décima*.

No está per versos la gent;

ja s' ha acabat aquell' *era*

en que 'ls gentils trobadors

ab l' *instrument* á l' esquena,

dintre dels castells feudals

(ó al pati de las tabernas)

venian la inspiració

per unas quantas monedas.

Avuy ningú compra res

que no 's pugui torná á vendre;

la gent del sigle dinou

te 'l cinisme per emblema,

puig deixa morir de fam

als més inspirats poetas,

y aplaudeix ab frenesi

á un qualsevol, á un babiaca,

que una máquina ha inventat....

per fer mánechs de cullera,

A més, las composicions

que tú has donat á la impremta

son més sérias que un soldat

quan está de centinella.

No vol desenganys d' amor

lo públich; no vol floretas,

ni aucellets que dintre 'l bosch

entonan cansons alegres;

Lo públich de avuy, vol plats

carregats de sal y pebre;

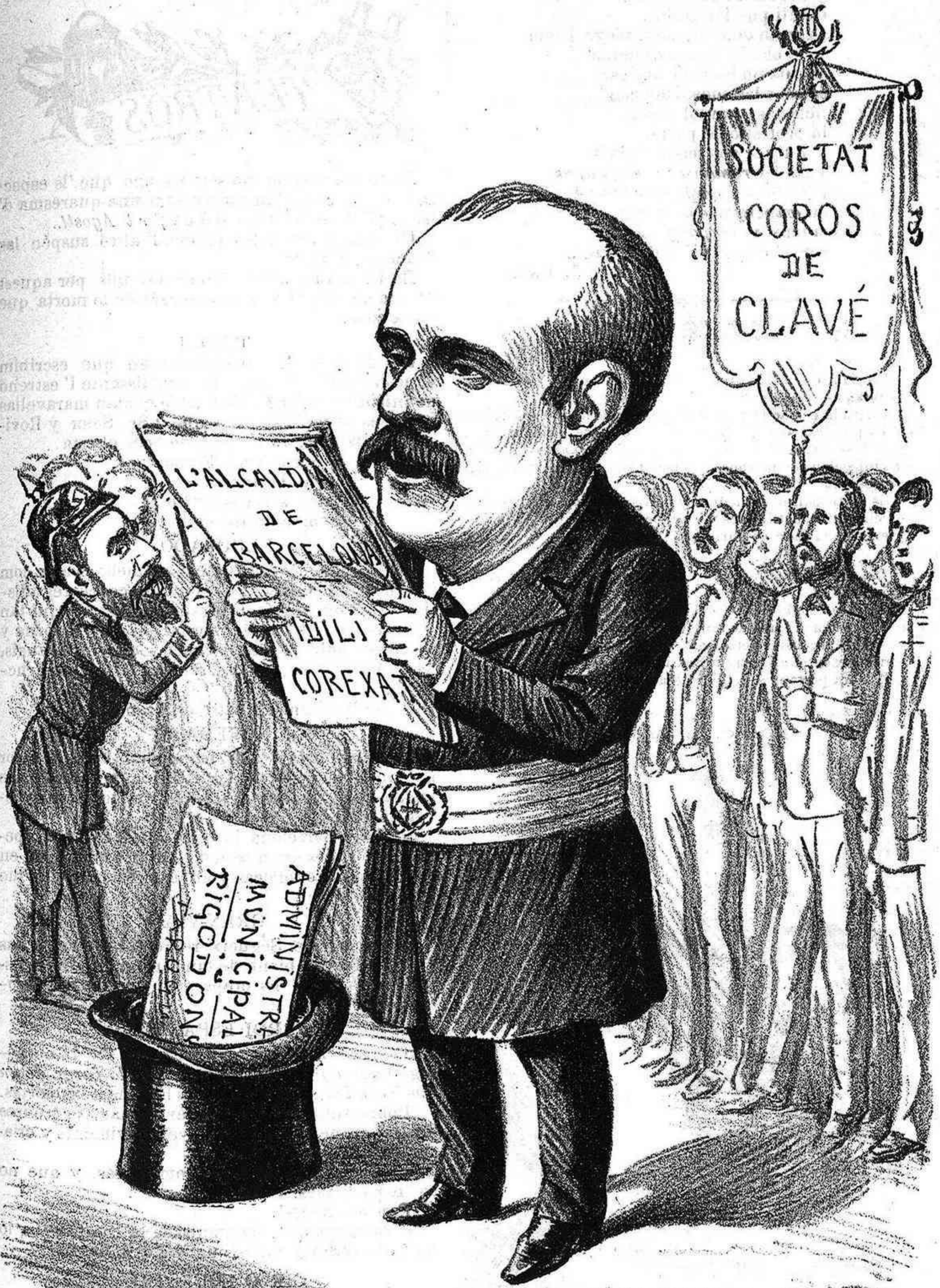
no vol versos ensopits

que omplin l' anima de pena.

Vol llegir versos cohents

d' aquells que allá hont tocan creman

MERIT FILARMONICH-MUSICAL

L' Arcalde ha sigut nombrat soci de mérit de la Societat Coros de Clavé.

¡Ay, com desafinarán!

y es inútil que t' esforzis
dantli poesías serias.
Creume donchs, noy; plega 'l ram
y de banda 'ls versos deixa
avants no hajis de arribar
à tocar las conseqüencias
nefastas, que sol portar
la professió de poeta.

Puig si vas seguint aixís
y en fer romansos t' empenyas,
t' haurás d' empenyar també
en empenyarte de veras,
si tens un empenyo bó
que s' empenyi en darte teca.

J. USÓN.

LLIBRES

UN VICIO FIN DE SIGLO.—*El morfínismo*, per IGNASI DE LLORENS Y GALLARD.

Firmada per aquest il·lustrat y laboriós metje municipal s' ha publicat una obreta que te per objecte evidenciar la pavorosa extensió alcansada avuy pel morfínisme (afició á las inyeccions de morfina) y 'l perill social que aquest vici representa.

Es un treball molt meditat y correctament escrit y forma un elegant tomet imprés ab admirable pulcritut en la imprenta de la Casa de Caritat.

TRES PERSONAS, juguet en un acte y en vers, per ABELARDO COMA.

Estrenat en lo teatro del Tivoli lo 29 d' Abril de 1885, no recordém després de tants anys l' efecte que degué fer-nos. Farém constar solzament que l' exemplar diu que va ser representat ab extraordinari éxit.

L' obra pertany á la biblioteca de *Lo Teatro Regional*.
X. X. X.

FILLS DE MARTE

—¿Per qué has baixat de caball?
—Per que.... ¡sento una frisanza
en certa part, que no nombro
per respecte á la ordenansa!

Senmana magre: no sembla sino que 'ls espectacles públichs están atravessant una quaresma d' istiu. ¡Y després dirán alló de *fer l' Agost!*....

Un teatro tanca las portas, l' altre suspén las funcions, l' altre....

En fí, passi 'l curiós lector los ulls per aquest conato de revista y 's convencerá de lo morta que va la cosa.

TIVOLI

Res de pou. En lo moment en que escribim aquestas ratllas s' anuncia pera dissapte l' estreno definitiu de *Miss Robinson*. Se contan maravellas del decorat y s' assegura que 'l Sr. Soler y Rovirosa en deixarà ab un pam de boca oberta.

Senyor don Francisco
no m' ho juri aixó,
pues, sense saberho...
¡també ho juro jo!

ELDORADO

Tant lo benefici de la graciosa Amelia Soarez com la funció de despedida 's veieren concorregudissims. La Companyia Gargano ha deixat aquí tan bons recorts, qu' estém segurs de que si torna y arreplega millors circumstancias que las actuals, ha de fer una campanya tan brillant com fructuosa.

Desde 'l dilluns lo teatro está tancat.

NOVEDATS

Los *Hugonots* y l' *Africana* mantenen lo calor en aquest teatro—lo calor artístich, perque l' altre massa que 's manté tot sol—y li proporcionan bonas entradas.

Sempre Barcelona ha mostrat afició á la ópera, y molt més quan se li dona com avuy aquí, en condicions econòmicas y ab una companyia que Deu n' hi doret.

GRAN-VIA

Lo de sempre. Segueix representant las obras de cartell y cambiant de tant en tant algun artista. Per avuy hi ha preparat l' estreno de *Retolondron*.

JARDI ESPANYOL

Ha sigut tan gros l' éxit obtingut per la obra—diguémne obra—*Ensaig general ó lo furor de un tenor cómic*, que 'l teatro fins ha tancat las portas. ¡Pobre autor! ¡Tant que devia suar per treures del cap aquell farsell de desvergonyiments y criaturadas!

Vaja, al carro de las escombrarias, y que no se 'n parli més.

¡Pau als morts!

S' assegura que, reorganizada la companyia, lo teatro tornarà á obrirse un dia d' aquestos.

CIRCO EQUESTRE

Com á novedat, cap; pero se 'n anuncian dugas; una d' ellas de molta importancia: l' estreno de la pantomima *Simon el veterano* y la presentació de Miss Enhardo, una *serpentina* que fa á caball lo que la Fuller feya sobre l' escenari. Que sigui prompte.

N. N. N.

GRANADA PINTORESCA

EPIGRAMAS

En lo cólera passat
un poble 's vejà invadit
y ¡horrible calamitat!
al hospital, dia y nit,
lo metje estigué instalat.
Com tot malalt acabava,
víctima de sort aciaga,

La torre de las Damas
(vista desde l' Alhambra)

qui era més plaga 's duptava:
si 'l metje que receptava
ó bé la mateixa plaga.

—Haurá de seguir 'l comer
lo meu fill deya l' Orfila
ja que no li puch donar
una carrera més lluida.
¿Vol proposá al seu senyor
si li convé D.ª Rita,
en classe de meritori?
—Dirá que si desseguida
s' enten, si 'l noy sab de comptes.
Já veu que aixó 's necessita.
—Po seheix las quatre reglas,
las de tres y companyia
sab la elevació á potencias...
Fins 'ab d' extreure raices...

Y aquella qu' en aritmetica
no es molt forta, responia:
—Donchs si sab d' extreure arrels
¿perqué no 'l posa á dentista?

Bramá un burro vá senti

lo Pere, y tot pensatiu
vá exclamar:—¡Qui sab que diu!
¡Qui sab lo que voldrá dí!
Y vá respondre en Badia:
—Jo ab aixó no hi fico basa:
si sabia parlá en ase
tot seguit t' ho explicaria.

P. TALLADAS

Per caballers y rumbosos no hi ha com los nos-
tres concejals.

Ab motiudelsterremotos
que últimament hi ha ha-
gut á Grecia, s' ha obert
aquí á Barcelona una sus-
cripció pera socorre als per-
judicats.

L' Ajuntament—y en ai-
xó no hi tinch res que dir
—ha encabessat la llista
donant 1,500 pessetas.

Peró van passant dias y
dias, y la llista no 's mou
á aquí: *Ayuntamiento de
Barcelona: 1,500 pesetas.*

Per xó pregunto: ¿quánt
donan los senyors con-

cejals? ¿quánt hi posan de la seva butxaca? ¿qué
fa parat lo senyor Schwartz, individu del comité
de la suscripció y regidor casi bé *erónich*?

Aixó de fer de patró Aranya; aixó de sentar
plassa de generós ab los diners dels altres, será tan
concejalesch com vosté vulgui, pero fa riure bas-
tant.

Després de tot, lo graciós sería que 'l govern
grech concedís luego al Sr. Schwartz una creu
qualsevulga, en agraïment als seus serveys y á la
seva generositat...

Ap, apa, afluixi la mosca: sino, quan Grecia li
envihi la creu, nosaltres escriurém al govern d'
Atenas y li dirém la veritat.

¿Vol guanyá una creu?
¿vol tení una placa?
Donchs fassi 'l que deu:
gratis la butxaca.

Casi bé no hi ha dia que 'ls encarregats del ca-
rretó dels gossos no siguin insultats ó atropellats
pel públich.

Los dependents del municipi tiran lo llas á un
animal, l' amo se 'n adona... y ja tenim la gresca
armada.

Si aquesta actitud agressiva continúa,
será precis fer sortir
en lloch d' un carretó, dos:
l' un pels gossos vagabundos,
l' altre pels que crían gos.

L' arcalde d' un poble de la provincia de Tarrag-
ona ha publicat un bando condemnant á pagar
la multa de cinch pessetas á tots los que diguin
malas paraulas.

Me sembla que per cobrar
se veurá en mes d' un apuro...

A CAN LIBERTY (Aguaix de C. PELLICER)

Famosa cantonada hont s'estaciona
lo qui á Paris fa rotllo y vol lluhí,

y de la qual es sols petita copia
lo can Llibre d'aquí.

¡Com que molts dels que renegan ho fan... per no tení un duro!

Lo que ha passat á Sant Esteve de Castellar es lo mes salerós que s' ha vist á la terra.

Durant la festa major lo governador ensuma que allí s' hi juga; hi envía dos agents de policia, aquests sorprenen lo joch, y mentres están practicant las corresponents diligencias y prenent lo nom dels jugadors, entra un subjecte en lo local, estripa 'l document que la policia está extenent, posa en llibertat als que jugavan y... fa reduhir á presó als representants del governador civil.

¿Saben qui era aquest fulano?

L' arcalde del poble.

¿Vritat que per fi de festa
—y jo ho temo, en bona fé—
fora bonich que á aquest home
ara no li fessin re?

L' altre dia, y ab éxit molt satisfactori, van verificarse á bordo del *Asilo Naval* las probas d' un aparato titulat la *Medusa insumergible*, destinat á desempenyar un gran paper en los naufragis y siniestros marítims.

Es una especie de cinturón guarnit de pessas de suro, que permet á qualsevol persona mantenirse horas y horas sobre l' aygua, sense necessitat de sapiguer de nadar y sense 'l menor perill d' ofegarse.

Desitjariam que aquest producte de la iniciativa catalana tingués la bona acullita que 's mereix lo senyor Barceló, que 's qui l' ha inventat.

Las matemáticas del *Noticiero*:

«Un billon ó sean mil millones, pesan...»

¿Ja ho sab de cert que un billó son mil milions?

Créguim; pel que pugui se,
tórniu á contar mes bé.

Entre 'ls artistas es molt comentat aquests dias lo nomenclament de alguns ajudants interins pera l' escola de Bellas Arts, fet pel govern de Madrit. Sense pendres ningú la pena d' examinar las condiciones de aptitud de tals ajudants, el govern els nombra y la Diputació que pagui.

Y cuidado que hi ha ajudant de aquests qu' ell sol haurá de desempenyar las següents assignaturas: dibuix lineal y de adorno, fusteria, mobles artístichs, metalúrgia y cerámica, pintura decorativa y teixits de brodats. ¡Jeche Vd. *asignaturas*! Si un home hi hagués capás de dominarlas totas, no un modest titul de ajudant interi haurian de oferirli, sino un nomenclament en tota regla de catedrático enciclopédich. Y si no las domina ¿per qué 'l nombran?

A un escultor lo designan per desempenyar la cátedra de *anatomía pictórica*. ¡Y vajan venint promiscuaciones estupendas! Al último los alumnos pagarán los resultados.

Finalment, á un tal Sr. Durán y Durán li confian la classe de *Teoría é historia de las Bellas Arts*.

Aquest Sr. Durán á lo menos té un gran mérit, consistent, segóns me dihen, en ser nebot del senyor Durán y Bas, qual esperit proteccionista no pot posarse en dupte, desde 'l moment que 'l fa arribar fins al seu estimat nebot.

De manera que 'l nou ajudant, á més de l' assignatura *Teoría é historia de las Bellas Arts*, podrá ensenyar la *Teoría é historia de las Arts políticas*, aplicadas al bienestar de la familia.

Senyor Collaso ¿té un rato vagatiu? Donchs acostis y fassim lo favor d' enterarse d' aquesta carta que hi rebut pel correu interior.

«Sr. Director de LA ESQUELLA:

«No 'm puch aguantar més. Jo, aquí hont me veu, soch un sastre, millor dit, un sastret, que fent com los esparters de Madrit, que al hivern posan estoras y al istiu venen horxata, m' hi enginyat per guanyarme la vida fent banderas en la temporada de calma.

«Hi comprat género, hi gastat diners ab anuncis... y la cosa m' ha donat resultat; pero no 'l que jo esperava.

«¿Sab lo que 'm succeheix? A cada moment m' entran á la botiga enviats, comissionats y juntas de barri; me demanan mostrars y presupuestos; me parlan de las festas que volen fer y dels carrers que tenen d' adornar, y al anársen me diuen que tornarán dintre de pochi dias. Pero ¡ay! may tornan. Las festas de que m' han parlat se fan, los carrers s' adornan, los balcones están plens de banderas; pero no de las mevas, sino de las que l' *Ajuntament los ha deixat*.

«De modo que jo, que pago contribució; jo que haig de viure de la meva industria, soch víctima de la competencia que 'm fa la corporació municipal; porque es clar, las juntas de barri, entre comprar las mevas banderas ó aceptar las que 'l municipi 'ls deixa de franch, ni cal dirho, s' agafan desseguida ab las del municipi:

«Per xó m' exclamo, senyor Director; y cregui que ho faig no sols per motius d' egoisme, sino per rahons estéticas. Las mevas banderas, si be serían pagant, foran novas y decentas; mentres que las que l' *Ajuntament* deixa, no son res mes que draps—y encara 'ls hi faig favor—draps indecorosos que cap dona de sa casa voldria fer servir ni per fregar rajolas...»

«Desitjaria que vosté 's fes eco de las mevas queixas y preguntés al arcalde si ja que 'm perjudica d' aquesta manera, al menos me perdonará 'l 50 per cent que per cédulas y recárrech municipal vé cobrantme.»

¿Qué hi diu ab tot aixó, senyor Collaso? ¿No li sembla que aquest sastre, per sastre que sigui, té remoltísima rahó?

En la exposició universal que 's celebrarà á París á fi de sigle hi haurá una casa construhida tot' ella de cristall: parets, sostres, envans, teulada... tot, en una paraula.

¡Ay! Una cosa aixís ens convindria per la Casa consistorial, en lloch del edifici que tenim avuy.

Llavors desde 'l carrer podriam vigilar las operaciones dels nostres concejals.

Y de la plassa estant, veuriam si 'ls empleats dormen.

L' altre dia al Frontón van pendre 'l rellotje á un espectador.

Es de creure que 'l lladret devía dir, maco, maco:

—¿Aquest senyó está badant?

Donchs, dits al rellotje... y saco.

Endavant; ara s' ha averiguat que 'l donar la má es dolent.

Diu que aquesta es la manera com se trasmeten y contagian molts enfermetats.

¡Si qu' estém frescos!... Anar en tranvia no es sá, respirar la pols dels carrers tampoch, encaixar ab los amichs menos...

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra Tom-Tit de la casa Fuentes y Capdeville.)

UNA OPERACIO DIFICIL

Es difícil, pero si tenen manya, pot convertirse en lo més fácil del mon. Apuntalan un mànech d' escombra en l' angul de la paret y tractan de passarhi per sota, sense deixar-lo anar. ¿Cóm té de realitzar-se la cosa? Si ho volen fer de cara á la paret, no 'n surtirán may y anirán indefectiblement de bigotis; pero si tenen la picardia de girars'hi d' esquena com marca 'l dibuix primer, portarán la operació á terme sense cap contrarietat.

Si hem de creure lo que 'ls sabis fa temps que 's posan á escriure, per lliurarnos de la mort... casi aviat no podrém viure.

¡Lo colmo del lladrocini!

A Andalucía ¿saben qué s' han atrevit á robar? Sis cents metros de fils telegráfichs: sis cents metros, que han obligat als lladres á derribar préviament la friolera de 23 pals.

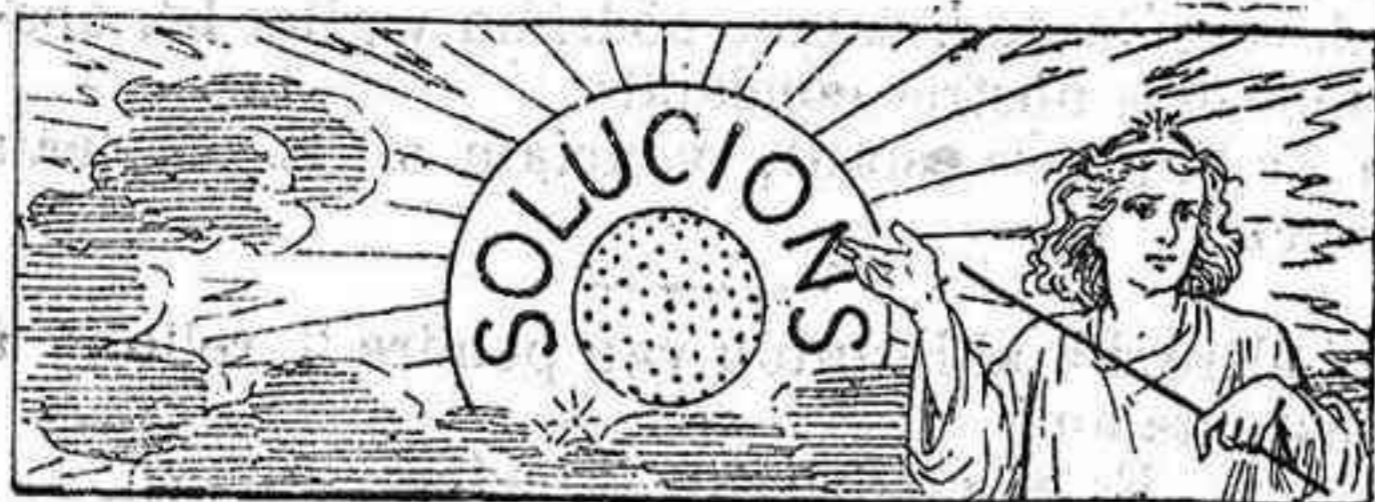
¿Quín dia 'ns roban los arbres de la Rambla?

Y ara que parlo de telégrafos.

No fa molts dias, en la estació central de Madrit s' hi llegía un avis que deya:

«Cursa el servicio con gran *lentitud*.»

De lo qual se desprén que aqui tot va malament. Lo telégrafo y la gramática.

A LO INSERTAT EN LO ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Por-ta-mo-ne-das.*
- 2.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Faustino.*
- 3.ª ROMBO.—

C
C A P
C A M A S
C A M E L I A
P A L O S
S I S
A

- 4.ª GEROGLÍFICH.—*Com més nous, mes nous.*

TRENCA-CAPS

XARADA

I

Escolta Roseta meva
ja sabs que t' estimo tant
que desde que 't vaig coneixer
tinch lo cor tot perturbat.
No te 'm mostris tant ingrata
y vulgas serme *total*
demostrantme alguna proba
de que tú 'm vols estimar.

Hu-dos-terça-quarta

que jo soch un jove
elegant y guapo
fill de casa bona
que de cor t' estimo
y te 'n dono probas,
pro tú continuas
sentne capritxosa.
No 't *cinch-quart* ningú
las ventatjas bonas
que jo t' ofereixo
ara y á tot' hora
per xó sigam franca
déixat de la moda
y procura sempre
sé una bona noya.
D' aquesta manera
jo t faré ditxosa
dante tots els gustos
sent la meva dona.

JOAN MALLOL.

II

Cononant es ma *primera*
la *segona* es un pronom,
nota musical *tercera*

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

«Obra nova!» ✕ «JA HA SORTIT!» ✕ «Obra nova!»

¿Per qué no 's casan las donas?

SEGONA PART DE «¿PER QUÉ NO 'S CASAN LOS HOMES?»

PER **C. GUMA**, DIBUIXOS DE **M. Moliné**

¡Preu: 2 rals per tot arreu!

NOVEDAD

CARTAS AMATORIAS

DE LA MONJA PORTUGUESA **MARIANA ALCOFURADO**

Un tomo. Ptas. 3

LOURDES

par **EMILE ZOLA**

Precio Ptas. 4 (edición Francesa).

CHISPAS

por Manuel del Palacio

Ptas. 4.

ENSAYOS

RELIGIOSOS, POLITICOS Y LITERARIOS

por

José María Quadrado

2 tomos—Ptas. 9.

ALMANAQUE FESTIVO

para 1895

Precio 1 peseta.

POEMAS Y HARMONÍAS

por **JUAN ALCOVER**

Un tomo—Ptas. 2.

B. PÉREZ GALDÓS

TORQUEMADA

EN EL PURGATORIO

Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No esponém d' estravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

BANYS

Noyas frescas y senzillas,
sense trampa ni ficció:

res d' anyadits, ni postissos,
ni pintura ni cotó.

una vocal la darrera
y 'l Total es d' home un nom.
LOLA V. Y RODRIGUEZ.

CONVERSA

—¡Oh! Cóm aném Estredés?
—Tú dirás ¿no 'm veus mudat?
—Home; vull dir de salut.
—Molt millor podria estar.
—¿No estás prou bó?
—No.
—Perqué.

—Per l' ofici.
—¿De qué fas?
—Búscaho entre lo qu' hem dit
y 'm sembla que ho trobarás.

J. BUÉ VENTURA.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: mida de temps.—Tercera: á las iglesias n' hi ha.—Quarta: nom d' home.—Quinta: los pastors ne gastan.—Sexta: signe del sodíach.—Séptima: vocal.

TRENCA CLOSCAS

TE 'L FERRO, LLADRE

Formar ab aquestas lletras lo títul de un drama catalá.

JAUME CONDEMINAS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8.—Poble catalá.
1 3 8 5 6 3 8.— id. id.
7 6 3 4 5 8.— id. id.
1 6 4 3 2.— id. id.
6 7 8 3.— id. id.
1 6 3.— id. id.
3 6.—Nota musical.
8.—Vocal.

Lo TEYO COIX.

GEROGLIFICH

Cama Cama Cama
CAMA
TNN
LO LO
KKK

NOY DE SANS.